

Üst Sosyo Ekonomik Düzeye Sahip Apartman Konutların Açık Yaşama Mekânlarının Kullanım Sürecinde Değerlendirilmesi

Kemal YILDIRIM

*Prof.Dr., Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Bölümü
kemaly@gazi.edu.tr*

Feray ÜNLÜ

*Yrd.Doç., Atılım Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü
feray.unlu@atilim.edu.tr*

Mehmet AYDIN

*Yüksek Lisans Öğr., Gazi Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi, Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi Bölümü
mehmetaydin@gmail.com*

ÖZET

Bu araştırmada, apartman konutların açık yaşama mekânlarının kullanım sürecinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Ankara'nın Batıkent Bölgesinde üst sosyo ekonomik düzeye (ÜSED) hitap eden Atlantis City apartman konutları araştırma ortamı olarak seçilmiştir. Bu apartmanların 3+1 ve 4+1 konutlarında yaşayan kullanıcıların açık yaşama mekânları içinde yaptığı değişiklikler ve bu mekânlara yönelik değerlendirmeleri ayrıntılı bir anket yardımıyla tespit edilmiştir. Sonuçta, kullanıcıların büyük bir bölümünün antre, yaşama mekânı ve mutfağının birbirleriyle doğrudan bağlantılı ve açık olmasının kullanışlı bulunduğu ve mobilyalarının yerleşimini olumlu yönde etkilediğini bildirdiği görülmektedir. Ayrıca, kullanıcıların önemli bir bölümünün antre ve yaşama mekânı arasına estetik görünüm, mahremiyet ve mekânları kısmen ayırmak için, yine antre ve mutfak arasına ise yemek kokularını önlemek amacıyla seperatör yaptırdıkları tespit edilmiştir. Kullanıcıların açık yaşama mekânlarına yönelik algısal değerlendirmeleri arasında aydınlık/karanlık sıfat çifti için farklılık olduğu ve bu farklılığın 4+1 konutların yaşama mekânlarının penceresinin doğrudan dışarıya açılmasından kaynaklandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İç mekân, Salon, Yaşama mekânı, Seperatör, Sosyo ekonomik düzey.

Evaluation of Upper Socio Economic Status Apartments in Open Living Spaces, in Terms of Residential Usage

ABSTRACT

In this research we aim to evaluate the apartment residence in process of open space of living venue usage. With this intension we have chosen Atlantis City Apartments in Batıkent region in Ankara that appeals to upper socio economic status (USES) for our research. These apartments consists of 3 bedroom and 4 bedroom apartments, we have conducted sample survey to determine changes that they have applied on the open living spaces. In conclusion most of the users think thathaving open space and hallway, living space and kitchen directly connected to each other useful. Also the residences think that having open space positively impacts their furniture arrangements. In addition to these findings an important portion of the surveyors used seperators between the hallways and the living space for privacy as well as some others used separators between the kitchen and the hallway to avoid cooking odour. That the survey also reveals that the surveyors perception of light/sullen concept differs in terms of open living space. We believe that perception difference is caused by the fact that 4 bedroom apartments have windows directly open to frontage.

Keywords: Interior design, Salon, Living spaces, Separator, Socio economic status.

1.GİRİŞ

İlk çağlardan bu yana insanın en önemli faaliyetlerinden birisi, kendisini doğal ve çevresel etkilerden koruyacak bir barınak geliştirmesidir. Yapılaşma - mekân yaratma eylemi, içinde geliştiği toplumun dünya görüşü, inançları, gereksinimleri, günün teknolojisi, yaşanılan yerin coğrafyası, iklim verileri ve elde edilebilen malzemeleri doğrultusunda oluşmuştur (Özcan, 1995). Rapoport (1980) konutu, yerleşmenin mekânsal ve sosyal sistemlerin ayrılmaz bir parçası olarak tanımlamış ve farklı eylemlerin yer aldığı bir düzen, bir sistem olarak nitelendirmiştir. İnsanoğlu, ilk insandan 21. yüzyıla gelinceye kadar düşünsel ve fiziksel birçok değişime uğramıştır. İnsan yaşantısının doğal gereği olarak konutun evrimi, insanoğlunun evrimiyle orantılı olarak gelişmiştir (Aksu, 1987). Mağara, çadır, kulübe, konut, apartman vb. isimler altındaki çeşitli yapılar insanların yaşadıkları çağın teknik, kültürel ve toplumsal özelliklerini yansıtmıştır (Arcan ve Evci, 1992). Farklı konut tipleri, farklı alan, mekân ve mahremiyet olanakları sunmak amacıyla biçimlendirilmiştir. Bu farklılıklar, farklı tercihler anlamını taşımaktadır (Soygeniş, 2006). Böylece, insanlar mekânsal eylemlerini gerçekleştirirken mekânı değiştirmiş, kendileri de değişmişlerdir.

Türk Kültürü'ndeki geleneksel konutlarda her bir oda birçok farklı işlev için kullanılmasına rağmen, günümüzde tanımlanmış belli işlevleri karşılayan mekânlar dizisi olarak karşımıza çıkmaktadır. İşlevleri belirlenen bu mekânların başında yaşama mekânı (salon) gelmektedir. Salon, işlevi nedeniyle geleneksel konutta başodanın yerini almış durumdadır. Salonun öncelikle çevreye egemen olacak şekilde köşeye ya da yol, cadde, sokak gibi canlı, hareketli ortamlara bakıyor olması geleneksel Türk evindeki başoda mantığının yaşam tarzı ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Aslan, 2000). Ancak salonlar, kullanıcıların gelişen kültürü, beklentileri ve istekleri doğrultusunda farklılaşmıştır. Salonların genellikle misafir için ayrıldığı, günlük kullanımlar için daha az tercih edildiği görülmektedir (Yıldırım ve Başkaya, 2006). Ayata ve Ayata (1996) çalışmalarında salonları, yakın olmayan konukların kabul edildiği, pahalı eşyaların yığıldığı fakat yoğun olarak kullanılmayan mekânlar olarak nitelendirmektedir. Salonlardaki mobilyaların eskimesinin istenmemesi, mekânın temiz kalması gibi istekler bu mekânların günlük kullanım oranlarına azaltıcı etki etmektedir. Salonların konut planında en büyük hacimde ve egemen yönde planlanmış olması, salona verilen önemi ortaya koymaktadır. Ancak salonun günlük olarak fazla kullanılmıyor oluşu dikkat çekicidir (Yıldırım ve Başkaya, 2006; Hidayetoğlu, 2006). Norberg-Schulz'e (1971) göre, insanın mekânla ilişkisi, kendi varoluşunun kökenine dayanmakta ve anlamlandırılmaktadır. Buna bağlı olarak, kişinin yaşam biçimi ve toplum tarafından nasıl algılanmak istediği ile ilişkili olarak mekânla kurduğu bağ değişmektedir.

Arslan (2000:214) konut biçiminin, iç mekân ve donatılarıyla ilişkilerini, sonuçta kullanıcılara etkisini aşağıdaki şekilde açıklamaktadır:

Mekân kabuğu ile iç mekân ve tamamlayıcı öğeleri (donatı) birbirleriyle ilişkili, birbirlerini etkileyen bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır. Konutun iç düzen özellikleri yapının oluşturulmasındaki ilkelere ve kullanıcının kişiselleşen istek ve amaçlarıyla uyum içinde olan, bir sistem bütünlüğünde ele alındığında son ürünlerdeki başarı oranı artmaktadır (s:214).

Mekânların, beklentileri karşılayacak özellikte planlanması, kullanımını etkileyebilecek bir diğer faktördür. Bunun yapılabilmesi için kullanıcının mimar ve iç mimar / iç mekan tasarımcısıyla iletişime girmesi gerekmektedir. Bu durum, geleneksel Türk konutunun yapısında görülmektedir. Bektaş (1991), bir ustanın ağzından kullanıcı ile ilişkisini anlatmış ve ustanın, kullanıcının özellikleri ile isteklerine göre planlama yaptığını ortaya koymuştur. Günümüzde ise artan konut ihtiyacına cevap verebilmek için tasarlanan konutlarda bu duruma rastlamak pek mümkün değildir. Bunun başlıca nedenlerinden bazıları; hızlı nüfus artışı, ekonomik koşullar ve sosyo-kültürel değişimle ilgili sınırlamalardır. Bu nedenle, özellikle apartman konutlarda her kullanıcı için bir tasarım mümkün olamamakta, varsayılan ihtiyaçlar doğrultusunda genel bir tasarım yapılmaktadır. Yapılan bu genel tasarım, ticari amaçla birbirine bağlanmış açık mekân formlarını da içinde barındırabilmektedir.

Jeodicke'e (1985) göre mekân, sınırlarıyla algılanmakta ve içindeki yaşamla bir bütün olarak anlam taşımaktadır. Jeodicke, tek bir mekândan söz etmenin doğru olmadığını ve farklı tür mekânların birbirleri ile iç içe geçebildiğini belirtmektedir. Bu tür mekânlar, endüstrileşme ile birlikte daha çok görülmeye başlamıştır. Eyüce (2011), endüstrileşmenin toplum yapısında neden olduğu değişimlerin yeni mekânsal gereksinimleri beraberinde getirdiğini belirtmektedir. Artık modern mekânın kurgulanma özelliklerinden yola çıkılarak, süreklilik ve birlik kavramlarıyla yapılandırılan tasarımlar yapılmaktadır. Süreklilik, iç mekânlar arasında oluşturulan akışkanlar aracılığıyla sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamdaki en güçlü söylem, Frank Lloyd Wright'ın öne sürdüğü "kutunun parçalanması" önerisidir (Brooks, 1979). Kutunun parçalanma sürecinde, kutuyu oluşturan yüzeyler/düzlemler özgürleşerek, mimari rahatlama sağlanmış olacaktır. Kutunun iç bölmelerini de kapsayan bu süreçte, bağımsız yüzeylerin biraraya getirilmesiyle yeni bir yapı kabuğu anlayışına ulaşmak hedeflenmiştir (Eyüce, 2011).

Massey (1996), konutlarda mutfak içine alacak biçimdeki açık plan organizasyonlarının modern mimarlar tarafından 1950’lerde popüler hale getirildiğini belirtmektedir. Buradaki amaç daha büyük yaşama mekânları elde edebilmektir. Aras’a (2014) göre modern dönemin mekânlarında, esneklik ve küçük alanlarda büyük dünyalar yaratma idealiyle günün farklı zamanlarında farklı fonksiyonlara dönüştürülebilen iç mekânlar oluşturulmuştur.

Çeşitli konut uzmanlarının konutları sınıflandırma biçimleri, birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Sınıflandırmalardaki farklılıklar tipoloji temelindeki çıkış noktalarına ya da kriterlerine göre değişebilmektedir. Bu kriterlerin, aile bireylerinin yaş ve dönemleri, konuttaki oda sayısı, konutu paylaşan aile sayısı, konut-arsa, konut-bahçe ilişkisi, konuttaki kat sayısı, koridorun yeri, mekânların birbirleriyle ilişkileri vb. şeklinde olması, konut tipolojisinin literatürdeki gelişim sürecini sergilemektedir (Dülgeroğlu, 1995). Günümüzde apartman konut üretiminde yaygın olarak kullanılan bazı temel iç mekân organizasyonlarından bahsedilebilir. Buna göre, açık yaşama mekânı kavramı; salon ile doğrudan iç içe tasarlanan mutfak, yemek odası ve antre gibi mekânların oluşturduğu büyük hacimli mekânlardır. Farklı iç mekân organizasyonlarının algılanması ve kullanılması da bazı sorunları beraberinde getirebilmektedir.

Mekânın algısı ile ilgili olarak Henri Poincare; deneyimlenen mekân (*experiencing space*) ve fiziksel mekân (*physical space*) gruplandırmasını yaparak, bu farkı ilk ortaya koyan kişi olmuştur (Hoogstad, 1990). Hoogstad (1990) bu iki mekân arasında önemli farklar olduğunu ifade etmiştir. Deneyimlenen mekân; insanın içinde bulunduğu ve hareket ettiği mekânı, duyarlı vasıtasıyla algılaması ve anlaması sonucu ortaya çıkan mekân olarak tanımlanabilir. Fiziksel mekân ise; somut ve katı bileşenlerden oluşan mekânın bize ilettiği üç boyutlu bilgi olarak tanımlanabilir.

Bunun yanı sıra, kişinin bulunduğu kültür yapısı, insanların birbirleri ile ilişkilerini, aktivitelerini ve olaylar karşısındaki tutumlarını belirlediğinden bir mekânın tasarımı ve özellikleri, kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Buna bağlı olarak, mekânın yorumlanması farklılaşmaktadır (Aydın, 2015). Soygeniş’e (2006) göre, fenomenolojik bakış açısıyla mekân, tecrübeler ve yaşanmışlıklar bütünü olarak ele alındığında insanın yaşamının anlamını temsil etmektedir. Buna bağlı olarak, bireyin algısı çerçevesinde anlamlandırılan mekân, yaşantısı çerçevesinde biçimlendirilmektedir.

Konut, bireysel kimliğimizin yanı sıra toplumsal kimliğimizin oluşmasında etken rol oynamakta, aynı zamanda toplumsal kimliğimizin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal bir olgu olan konut, sadece içinde yaşayan aile ya da bireyi değil,

bulunduğu çevreyi de etkilemektedir. Farklı konut tasarımları, insanlara farklı yaşam biçimleri sunabildiği için konutla çevresinin kurduğu çok yönlü ilişki, konut tasarımında önem taşımaktadır (Küçük ve Hidayetoğlu, 2011). Farklı konutların ortaya çıkması, konut kullanıcılarının kendilerini kültürleriyle ifade etme ihtiyacından da kaynaklanmaktadır (Çerçi, 2010). Kuşhan (2001), banliyölerdeki konut sakinlerinin, çevresindeki diğer kullanıcılarla bağlantıda olmak istemekle birlikte mahremiyetlerini korumak istediklerini belirtmektedir. Bu mahremiyet, kültürel yapı, kişilik, davranış kalıpları ve beklentilere bağlı olarak değişebilmektedir. Buna bağlı olarak, güvenlik önlemi ön plana çıkan fiziksel sınırlayıcılardan biri haline gelmektedir. Araştırmanın yürütüldüğü Ankara Batıkent'teki Atlantis City apartman konutları, güvenli ve sosyal gereksinimleri kendi içinde planlanmış bir anlayışla tasarlandığından, sosyo-kültürel açıdan benzerleriyle bir arada yaşamayı tercih eden, üst sosyo ekonomik düzey (ÜSED) olarak tanımlanabilecek sakinleriyle belirli bir yaşam biçimini temsil etmektedir. ÖzkanTöre ve Kozaman Som'a (2009) göre, toplumsal ve mekânsal anlamda ayrıcalıklı yaşam koşullarının varlığı, güvenlik talebini artıran bir unsur haline dönüşmüştür. Güvenlik göstergesi ile oluşturulan korunaklı yerleşmelerin sınırları, sosyal ve mekânsal ayrışmaya neden olmakta, kentsel mekânı kodlayarak yeni elitlerin tercih ettiği konutlar haline gelmektedir. Bu tip yapılar; kullanıcıya prestij, izole yaşam ve güvenlik sunması yanında sakinlerini hiyerarşik olarak tanımlamaya da yardımcı olmaktadır.

Yaşam biçimini belirleyen faktörlerden biri ekonomiktir ve toplumsal boyutu olan bir olgudur. Yirminci yüzyıl sonlarına doğru ortaya çıkan "tüketim toplumu" ve "tüketim kültürü" terimleri, insanların yaşam biçimini farklılaştırarak, kültürel değerlerini değiştirmiş ve yeni konut tiplerinin yaratılması gerekliliğini ortaya koymuştur.

Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren tüketim toplumu yansımalarına paralel olarak konut, sosyo-kültürel açıdan benzerleriyle bir arada yaşamayı ifade etmesi nedeniyle yeni bir statü göstergesi haline gelmiştir. Aynı göstergedeki hareketle, konut iç mekânı da önem kazanmış ve toplumsal hiyerarşide konum elde etmenin araçlarından biri olmuştur (Tanyeli, 2004). Modern kent toplumlarında barınmak için daha çok tercih edilen apartman konutlarda ailenin statü göstergelerinden biri olarak gösterişçi tüketimin sergilendiği salon önem kazanmaktadır. Özturan'a (2015) göre, yirminci yüzyıl ortalarında, Le Corbusier'in konutta esneklik ve değiştirilebilirlik bağlamında açık plan kavramını ortaya koymasıyla birlikte günümüzde daha da yaygınlaşmıştır. Değişebilir mekân parçalarının yanında, tüm mekânın yer değiştirebilmesi ya da yenilenmesi gündemdeki planlamalardır. Günümüzde, bu konutların yaşam biçimine bağlı olarak gelişen tercih ve değerlerin karşılıklarından biri olarak açık yaşama mekânları tasarlanmaya başlanmıştır. Ancak, açık yaşama mekânları, yaşam biçimine bağlı olarak

fonksiyonellik, mahremiyet, estetik vb. bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Tasarım sürecinde tasarımcının, konut kullanım sürecinde ise konut kullanıcısının bu tür problemleri çözmek için başvurduğu uygulama biçimi seperatörler (bölücü paneller / bölücü elemanlar / bölmeler) olmaktadır.

Massey'e (1996) göre seperatörler, 1953'te George Nelson'ın en üst sınıf prototipleri arasında yer alıp, değiştirilebilir bir birim olarak İngiltere'de pazarlanmaya başlanmış, konutlardaki açık yaşama mekanı ve yemek alanını birbirinden ayırmak için kullanılmıştır. Mekân içinde farklı işlevlerin yoğunlaştığı alanların sınırlarının belirlenmesi ve bu sınırlar içinde kullanıcı gereksinimlerinin karşılanması amacıyla mekânın bütününden ayrılması, mekânda bölünme-bölme olarak tanımlanabilir. Bu bölme eyleminin gerçekleştirilmesinde kullanılan her türlü iç mekân donatı elemanı da seperatör (bölücü eleman) olarak tanımlanabilir (Işık ve Yıldırım, 2002).

Seperatörler, dış kabuğu (duvarları) yapılmış hacimlerin veya büyük birimlerin gereksinimler doğrultusunda daha küçük birimlere ayırması için veya konut mekânları ve işyerlerinde görülmesi istenmeyen bölümlerin perdelenmesi amacıyla yapılmaktadır. Seperatörler, yapılış biçimlerine göre bölücü dekoratif eleman olarak da tanımlanabilir (Işık ve Yıldırım, 2002).

Seperatörler, konstrüksiyon yönünden dörde ayrılabilir; sabit, sökülebilir, dekoratif ve hareketli seperatörler. Teknik özelliklerine göre ise üçe ayrılabilir; ses yalıtımlı, ateşe dayanıklı ve ısı yalıtımlı seperatörler (Işık ve Yıldırım, 2002).

Seperatörlerin konstrüksiyonu ve teknik özellikleri, mekândaki kullanımını etkilemekle birlikte hangi algıya bağlı olarak kullanıldıkları da oldukça önem taşımaktadır. Konut iç mekânlarının algılanmasında etkili olan birçok faktör vardır, bunların genel olarak; algılanan uyarıcıdan kaynaklanan etkenler ve algılayıcıya bağlı etkenler olarak iki grupta sınıflandırılması mümkündür. Kullanıcıların mekânları nasıl algıladıklarının ve olumlu algılanan mekânların özelliklerinin belirlenmesi, kullanıcının özellikle konutun en büyük mekânını oluşturan salondan mümkün olduğunca fazla yararlanmasına olanak tanıyacaktır. Bu araştırma kapsamında kullanıcının, salonun büyüklüğünü kısmen de olsa bölme isteğini doğuran algıyı ortaya çıkarmak amacıyla günümüz apartman konutlarının açık yaşama mekânlarında kullanım süreci içindeki farklı beklentilere cevap verebilecek seperatörler incelenmiştir.

1.1. Problemin Tanımlanması

Konut mekânlarının kullanılabilir olmasının birinci koşulu mekânın kullanıldığı amaca uygun biçimde yapılmasıdır. Bu nedenle, kullanım amacını belirleyen gereksinimler kapsamında mekânların işlevine uygun olarak tasarlanması gerekmektedir. Bir konutun tasarımı sırasında mimar, hacimleri oluştururken, fonksiyonlara göre çeşitli mekânların birbirleriyle ilişkilerinde daha saydam açık formlar kullanabilir. Bu sayede planda yapılabilecek geniş açık alanlarla hacim içinde çeşitli aktiviteler için daha iyi tanımlanmış veya özelleşmiş eylem alanları oluşturmak mümkün olabilir. İç mekân formunun ve iç düzeninin kullanıcı algılaması üzerinde olumlu/olumsuz etkilere neden olarak kullanıcı davranışlarında belirleyici bir rol üstlendiği yapılan pek çok çalışmada (Arslan, 2000; Sadalla ve Oxley, 1984; Yıldırım ve Akalin, 2009; T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, 1999) ortaya koyulmuştur.

Arslan'ın (2000) çalışmasında, mekânın mimari formunun kapalılık-açıklık, ferahlık-sıkıcılık vb. duygusal etkiler üzerinde oldukça etkili olduğu ileri sürülmüştür. Sadalla ve Oxley'in (1984) çalışmasında ise, oda büyüklüğünün algılanmasında geometrik formun etkili olduğu belirtilmektedir. Yapılan deneyler sonucunda, aynı fiziksel büyüklükte fakat farklı geometrik biçimlerde tasarlanan odaların büyüklüklerinin algılanmasında değişiklik olduğu saptanmıştır. Yıldırım ve Akalin'ın (2009) yaptığı çalışmada, eğrisel forma sahip blok-konutların ana yaşama mekânındaki eğrisel formun büyüklüğünün; mekânın kullanımını ve kullanıcıların algısal değerlendirmelerini önemli oranda etkilediği, sonuçta eğriselliğin küçük olduğu durumlarda kullanıcıların fonksiyonel ve algısal değerlendirmelerinin olumsuz yönde etkilendiği belirlenmiştir. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı'nın (1999) Türkiye genelinde yapmış olduğu çalışmada ise, kullanıcıların özellikle konut salonlarının küçüklüğünden ve mekânın geometrisinden mobilya yerleşimini zorlaştırması nedeniyle şikâyetçi olduğu ifade edilmiştir. Bu çalışmalar, mimari mekân büyüklüğünün, geometrisinin ve iç düzeninin mekânın algılanmasında bilinçli olarak seçilen tasarım girdileri olabileceği gibi, bilinçsizce uygulandığında büyüklük, biçim ve iç düzenden kaynaklanan sorunlara yolaçabileceğini açıkça göstermektedir.

1.2. Araştırma Hipotezleri

Gelişen dünyada, insanların çalışma ve yaşam koşulları her alanda köklü değişimlere uğramakta; insanların yaşam biçimleri, ihtiyaçları, beklentileri, alışkanlıkları sürekli değişmektedir. Bu değişim sonucunda, içinde yaşanan konutlar, bu konutlardaki mekânların kullanım amacı ve şekli, mekânlarda yer alan elemanlarla yaşayanların ilişkileri, kişilerin ait olduğu sosyal sınıfa göre farklılıklar göstermektedir. Gelişen inşaat yapım teknolojisinin de yardımı sayesinde üretim kolaylaşıp, çoğalmakta ve buna bağlı

olarak insanların çabuk tüketime olan yatkınlığı da artmaktadır. Sonuçta, konutlar büyümekte, yaşama mekânları genişlemekte, bazen mutfakla bazen de antre ile doğrudan açık tarzda tasarlanmış esnek ve değiştirilebilir bir mekâna dönüşmekte, içinde yer alan iç donatı elemanlarının boyutları değişmekte, depolanma kapasiteleri de artmaktadır. Günün estetik eğilimlerini içeren tasarım anlayışıyla tasarlanan bu mekânların pek çok avantajının yanında mahremiyet gibi dezavantajları da olabilmektedir.

Antre, mutfak ve salon gibi mekânlar arasındaki duvarların tamamen ya da kısmen kaldırılarak büyük hacimli açık mekânların oluşturulduğu konutların kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olup olmadığının ve kullanıcıların bu açık mekânları kullanım biçiminin belirlenmesinin, konut içindeki yaşam standardını yükseltmede önemli rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede oluşturulan araştırma hipotezleri aşağıda verilmiştir.

- H1.** Açık yaşama mekânı kullanıcıları, mekânları birbirinden ayırmak için seperatör yaptırmak isteyecektir.
- H2.** Günümüz ÜSED apartman konutlarının salon ile mutfakın birlikte ele alındığı açık yaşama mekânları estetik açıdan olumlu algılansa da, kullanışlılık ve fonksiyonellik açısından bazı sıkıntıları da beraberinde getirebilir.
- H3.** Konutların açık yaşama mekânları arasındaki algısal değerlendirme farklılığı, konut plan tiplerine bağlı olarak değişebilir.

Bu çalışmada, yukarıda ileri sürülen araştırma hipotezlerini test etmek için Ankara'nın Batıkent bölgesinde bulunan Atlantis City apartman konutlarının antre, mutfak ve salon gibi mekânlarının bir arada yer aldığı açık alanlarının kullanıcı müdahalesiyle bölünüp bölünmediği, bu açık alanların kullanım biçimleri ve kullanıcıların algısal performansına etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, ayrıntılı bir açık yaşama mekânı değerlendirme anketi hazırlanmış ve bu konutlarda yaşayan ebeveynlere uygulanmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar karşılaştırmalı olarak aşağıda değerlendirilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Sınırları

Bu çalışmada, günümüz apartman konutlarının açık yaşama mekânlarının kullanım sürecindeki değerlendirmeleri yapılmıştır. Bu amaçla, araştırma kapsamını daha önce bazı araştırmacıların kullandığı (Eriç, Ersoy ve Yener, 1986; Bilgin, 1986; Işık, 1992; Yıldırım, 1999; İmamoğlu ve Seren, 1996) konutun büyüklüğü, konutun yeri, malzeme ve işçilik gibi inşaat kalitesine göre Bayındırlık Bakanlığının konut sınıfı tanımlaması ve Belediyelerin rayiç vergi değerleri ile konut kullanıcılarının eğitimi, geliri, mesleği gibi

diğer demografik kriterler de dikkate alınarak, Ankara il merkezi sınırları içindeki ÜSED aileleri temsil ettiği düşünölen Atlantis City apartman konutları oluşturmaktadır. Bu konutların kullanıcılarının açık yaşama mekânları hakkındaki çok yönlü değerdendirmeleri ve kullanım sürecinde mekân içinde yaptırdıkları ilaveler vb. konular belirlenmiştir. Araştırılan sekiz apartman konutun genel görünümü Şekil 1’de verilmiştir. Her bir apartman 25 katlıdır ve her katta 4 konut olmak üzere toplam 98 konuttan oluşmaktadır. Her apartman 72 adet 4+1 konut, 22 adet 3+1 konut ve 4 adet dubleks konut şeklinde planlanmıştır. Araştırılan 3+1 ve 4+1 konutların mimari yerleşim planları Şekil 2 ve 3’de verilmiştir.

Şekil 2’de verilen 3+1 konutun salonu 34m², giriş holü 11,88m² ve yemek odası 12,54m² kullanım alanına, Şekil 3’de verilen 4+1 konutun ise salonu 34,78m², giriş holü 11,16m² ve mutfak 12,54m² kullanım alanına sahiptir.

2.2. Anketin Tasarımı ve Prosedür

Anketin tasarımında; Ertürk (1984), Işık (1992), Yıldırım ve Başkaya (2006), Yıldırım ve Akalın (2009) ve Hidayetoğlu (2006) tarafından yapılan daha önceki araştırmalarda geçerli ve güvenilir bulunmuş konut değerdendirme anketlerinden ve İmamoğlu (1975) tarafından geliştirilen anlamsal farklılaşma ölçeğinden faydalanılmıştır. Anket, üç ana başlıkta değerdendirilmiştir: (1) Kullanıcıların demografik özellikleri ve konut tipi ile ilgili sorular (cinsiyet, yaş, eğitim, kişi sayısı, konut tipi vb.), (2) Antre, mutfak ve salon mekânıyla ilgili genel sorular, (3) Açık yaşama mekânlarının algısal değerdendirmelerine yönelik sorulardır. Bu boyutları ölçmek için sorular “boşlukları doldurma, çoktan seçmeli ve açık uçlu sorular” şeklinde düzenlenmiştir. Açık yaşama mekânlarının algısal değerdendirmelerinde olumludan olumsuz doğru sıralanmış 10 sıfat çiftinden oluşan (özgür/sınırlı-kısıtlı, düzenli/düzensiz, sade/karmaşık, ferah/ sıkıcı, huzur verici/huzursuz edici, çekici/itici, aydınlık/karanlık, sessiz-sakin/gürültülü, seyrek/kalabalık-sıkışık, sıcak/soğuk) beş basamaklı (1: olumlu, 5: olumsuz) anlamsal farklılaşma ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma verileri, Ankara’nın Batıkent bölgesinde bulunan Atlantis City apartman konutları kullanıcılarından elde edilmiştir. Örneklem genişliği olarak sekiz adet apartman ele alınmıştır. Veriler; anket uygulama, seperatör ölçülerini belirleme ve fotoğraflarla belgeleme gibi üç farklı şekilde elde edilmiştir. Veriler 2014 yılında 2 aylık bir süre içinde toplanmıştır. Anketler, hafta içi ve hafta sonunda günün farklı saatlerinde uygulanmıştır.

2.3. Fotoğraflarla Belgeleme

Araştırma anketi uygulanan konutların açık mekânları arasında kullanıcı tercihlerine göre kullanım sürecinde yapılan seperatörler tespit edilmiş ve izin verilenlerin fotoğrafları çekilerek tasnifi yapılmıştır.

2.4. İstatistikî Değerlendirme

Bu çalışmada, kullanıcıların açık yaşama mekânlarını fonksiyonel ve algısal yönden değerlendirmeleri bağımlı değişken olarak kabul edilmiştir. Kullanıcıların fonksiyonel ve algısal değerlendirmelerini etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörlerden açık yaşama mekânı formu ise bağımsız değişken olarak kabul edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin anlaşılabilirliği ve aynı yollarla elde edilmiş verilerle karşılaştırılabilirliği amacıyla, araştırma verilerinin yüzdelik değerleri, aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri hesaplanmış, verilerin Cronbach Alpha güvenilirlik testleri yapılmış, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki farklılıkların istatistiksel açıdan ($P < 0,001$ düzeyinde) anlamlı olup olmadığı ise Ki Kare (X^2) testi ve tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiştir. Varyans analizinde önemli görülen değişkenlerin birbirleriyle karşılaştırılabilirliği için de Tukey HSD testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu çalışmada, Ankara'nın Batıkent bölgesinde bulunan Atlantis City apartman konutları kullanıcılarının açık yaşama mekânları hakkındaki çok yönlü değerlendirmeleri ve kullanım sürecinde mekân içerisine yaptırılan ilave donatılar tespit edilmiş olup, elde edilen bulgular sistematik bir sırayla aşağıda verilmiştir.

3.1. Kullanıcı Özellikleri

Araştırılan konutların kullanıcılarına ait genel bilgiler Tablo 1'de verilmiştir. Buna göre, anket uygulanan kullanıcıların %70,8'i kadın, %29,2'si erkek, % 31,8'i 18-35 yaş arası, %36,8'i 36-45 yaş arası ve %32,1'i ise 46 yaş ve üzerindedir. Bunların %17,9'u lise, %21,7'si yüksekokul ve %60,4'ü ise fakülte mezunudur. Ayrıca konutların %19,4'ünde 1-2 kişi, %34'ünde 3 kişi, yine %34'ünde 4 kişi ve %12,6'sında ise 5 ve üzeri kişi yaşamaktadır. Yapılan Ki Kare testine göre, 3+1 ve 4+1 konutlarda yaşayan kişi sayıları arasında istatistiksel açıdan $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır ($X^2 : 22,496$, $df: 3$, $Sig.: 0,000$). Tablo 1'de verilen 4+1 konutların %44,7'sinde, 3+1 konutların ise %2'sinde 4 ve daha fazla kişinin yaşadığı, bu sonuca göre konutlarda yaşayan kişi sayısının artışına bağlı olarak oda sayısının da artış gösterdiği açıkça görülmektedir.

3.2. Antre, Salon ve Mutfak Mekânlarına Yönelik Bulgular

Araştırılan konut kullanıcılarının antre, salon ve mutfaklarının birbiriyle doğrudan bağlantılı, açık olmasını değerlendirme durumları Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre, araştırılan 3+1 ve 4+1 konut kullanıcılarının %36,8’inin antre, salon ve mutfaklarının birbirleriyle doğrudan bağlantılı açık olmasını kullanışsız olarak değerlendirdiklerine karşın, kullanıcıların büyük bir çoğunluğunun (%63,2) açık mekânları normal ve kullanışlı buldukları görülmektedir.

Araştırılan konut kullanıcılarının antre ve salonlarının birbiriyle doğrudan bağlantılı, açık olmasının mobilyaların yerleşimine etkilerine yönelik değerlendirme durumları Tablo 3’de verilmiştir. Buna göre, araştırılan 3+1 ve 4+1 konut kullanıcılarının %19,8’inin antre ve salonlarının birbirleriyle doğrudan bağlantılı açık olmasının mobilyaların yerleşimini olumsuz yönde etkilediğini düşünmesine karşın, kullanıcıların önemli bir çoğunluğunun (%80,2) açık yaşama mekânlarında mobilyaların yerleşimini normal bulduğu ve etkilemediği düşüncesinde oldukları görülmektedir.

3.3. Antre ve Salon Arası Seperatör Kullanımı

Araştırılan 3+1 ve 4+1 konut kullanıcılarının antre ve salon arasındaki boşluğa seperatör yaptırma durumları Tablo 4’te verilmiştir. Buna göre, araştırılan 3+1 ve 4+1 konutların %54,7’sinde (58 konut) kullanıcıların antre ve salonları arasındaki boşluğa seperatör yaptırdığı görülmektedir. Bu 58 konut kullanıcısının çok seçenekli değerlendirmelerinde 18’i daha kullanışlı olması, 25’i görsel ve işitsel mahremiyet sağlamak, 42’si estetik açıdan güzel görünmesi ve 40’i ise mekânları birbirinden ayırmak için seperatör yaptırdığını bildirmiştir. Ayrıca, seperatör yaptırmayan 48 konut kullanıcısının çok seçenekli değerlendirmelerinde ise 16’sı daha kullanışlı olması, 17’si görsel ve işitsel mahremiyet sağlamak, 23’ü estetik açıdan güzel görünmesi ve 15’i ise mekânları birbirinden ayırmak için seperatör yaptırmak istediklerini bildirmişlerdir. Bu sonuçlardan, kullanıcıların genelinin estetik açıdan güzel görünmesi ve mekânları birbirinden ayırmak için seperatör yaptırdığı/yaptırmak istediği anlaşılmaktadır. Bu sonuç, daha önce kurulan “Açık yaşama mekânı kullanıcıları, mekânları birbirinden ayırmak için seperatör yaptırmak isteyecektir” (H1) hipotezini desteklemektedir. Araştırılan konutlarda yaptırılan seperatör örnekleri Şekil 4’te verilmiştir.

3.4. Antre ve Mutfak Arası Seperatör Kullanımı

Araştırılan 3+1 ve 4+1 konut kullanıcılarının antre ve mutfak arasındaki boşluğa seperatör yaptırma durumları Tablo 5’te verilmiştir. Buna göre, araştırılan konutların %7,5’inde (8 konut) antre ve mutfakları arasındaki boşluğa seperatör yaptırıldığı görülmektedir. Bu 8 konut kullanıcısının çok seçenekli değerlendirmelerinde 5’i daha

kullanışlı olması, 4'ü görsel ve işitsel mahremiyet sağlamak, 4'ü estetik açıdan güzel görünmesi, 6'sı mekânları birbirinden ayırmak ve 8'i ise yemek kokularını önlemek için seperatör yaptırdığını bildirmiştir. Ayrıca, seperatör yaptırmayan 98 konut kullanıcısının 22'sinin çok seçenekli değerlendirmelerinde ise 7'si kullanışlı olması, 9'u görsel ve işitsel mahremiyet sağlamak, 5'i estetik açıdan güzel görünmesi, 8'i mekânları birbirinden ayırmak ve 22'si ise yemek kokularını önlemek için seperatör yaptırmak istediklerini bildirmişlerdir. Bu sonuçlardan, kullanıcıların ağırlıklı olarak antre ve mutfakları arasındaki boşluğa seperatör yaptırmama eğiliminde oldukları, yaptıranların ve yaptırmak isteyenlerin ise yemek kokularını önlemek gerekçesini öne çıkardığı görülmektedir. Bu sonuç, "Günümüz ÜSED apartman konutlarının salon ile mutfakın birlikte ele alındığı açık yaşama mekânları estetik açıdan olumlu algılansa da, kullanışlılık ve fonksiyonellik açısından bazı sıkıntıları da beraberinde getirebilir" (H2) hipotezini desteklememektedir.

3.5. Açık Yaşama Mekânlarının Algısal Kalitesi

Bu bölümde, 3+1 ve 4+1 konut kullanıcılarının açık yaşama mekânlarına yönelik algısal değerlendirmeleri arasında istatistiksel açıdan önemli bir farklılığın olup olmadığı tekli varyans analizi (ANOVA) ile test edilmiş olup, elde edilen verilerin kategorik ortalaması ve standart sapma değerleri ile ANOVA sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Buna göre, 3+1 ve 4+1 konut kullanıcılarının açık yaşama mekânlarına yönelik algısal değerlendirmeleri arasında aydınlık/karanlık sıfat çifti dışındaki diğer tüm sıfat çiftleri için $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan önemli bir farklılık tespit edilememiştir. Aydınlık/karanlık sıfat çifti için 3+1 ve 4+1 konutların açık yaşama mekânları arasındaki algısal değerlendirme farklılığının, 3+1 konutların yaşama mekânlarının doğrudan dışarıya açılan penceresinin olmaması nedeniyle daha karanlık olarak algılanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu sonuçlar, "Konutların açık yaşama mekânları arasındaki algısal değerlendirme farklılığı, konut plan tiplerine bağlı olarak değişebilir" (H3) hipotezini desteklemektedir.

Araştırılan 3+1 ve 4+1 konutların açık yaşama mekânları arasındaki algısal değerlendirme farklılıklarına ait ortalama değerlerin birbiriyle karşılaştırılabilmesi için elde edilen veriler grafiksel olarak Şekil 5'de verilmiştir. Buna göre, 3+1 ve 4+1 konut kullanıcılarının genel itibarıyla açık yaşama mekânlarını düzensiz ve gürültülü bulurken, diğer taraftan ferah ve aydınlık olarak algıladıkları görülmektedir. Ayrıca, $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamış olsa da 4+1 konutların, 3+1 konutlara oranla daha ferah, çekici, seyrek ve sıcak algılandığı görülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Ankara'nın Batıkent Bölgesinde bulunan Atlantis City apartman konutları araştırma ortamı olarak seçilmiş olup, bu apartmanların 3+1 ve 4+1 konutlarında yaşayan kullanıcılarının açık yaşama mekânları içinde yaptığı değişiklikler ve açık yaşama mekânlarına yönelik değerlendirmeleri tespit edilmiş olup, sistematik bir sırayla aşağıda ele alınmıştır.

Araştırılan 3+1 ve 4+1 konutlarda yaşayan kişi sayısı ile oda sayısı artışı arasında bir ilişki olup olmadığına bakıldığında, 4+1 konutların yarısına yakınında (%44,7) ve 3+1 konutların ise sadece %2'sinde 4 ve üzeri kişinin yaşadığı, bu sonuca göre konutlarda yaşayan aile birey sayısının konutların oda sayısının artışında/azalışında etkili olduğu söylenebilir.

Kullanıcıların açık tarzda düzenlenen plan tipinin kullanışlılığı ve mobilyaların yerleşim düzenine etkileriyle ilgili cevaplarına bakıldığında, kullanıcıların %63,2'sinin antre, salon ve mutfaklarının birbirleriyle doğrudan bağlantılı ve açık olmasını kullanışlı bulduğu, buna ek olarak %80,2'sinin ise açık plan tipinin mobilyaların yerleşimini zorlaştıran bir etkisinin bulunmadığını düşündüğü anlaşılmaktadır. Bu sonucu, daha önce T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı (1999) tarafından ileri sürülen "konut salonlarının küçüklüğünün ve mekânın geometrisinin mobilyaların yerleşimini zorlaştırdığı" sonucu desteklemektedir.

Kullanıcıların %54,7'sinin konutlarının antre ve salonları arasındaki boşluğun giriş kapısına yakın kısmına estetik, mahremiyet ve kullanışlılık açısından seperatör yaptırdığı, yaptırmayan kullanıcıların %20,7'sinin ise seperatör yaptırmayı istedikleri görülmektedir. Bu sonuçlardan kullanıcıların genelinin (%75,4) estetik açıdan güzel görünmesi ve mahremiyet açısından mekânları birbirinden ayırmak için seperatör yaptırdığı/yaptırmak istediği anlaşılmaktadır. Buna göre, bu tip açık yaşama mekanlarının antre ve salonları arasındaki boşluğun giriş kapısına yakın kısmına yüklenici firma tarafından yaptırılan diğer donatı elemanlarına ilave olarak seperatörde yaptırılması kullanıcı memnuniyetine katkı sağlayacaktır.

Kullanıcıların %7,5'inin konutlarının antre ve mutfakları arasındaki boşluğa yemek kokularını önlemek, estetik ve mahremiyet açısından seperatör yaptırdığı, seperatör yaptırmayan 98 konut kullanıcısının %20,7'sinin ise seperatör yaptırmayı istedikleri görülmektedir. Diğer taraftan, Türk Kültürü'nün yemek yeme alışkanlıkları, pişirilen yemek türü, evde yemek yeme alışkanlığının da etkisiyle, konutların %28,3'ünde özellikle yemek kokularına engel olabilmek amacıyla antre ve mutfak arasındaki boşluğa seperatör

yaptırdığı/yaptırmak istediği görülmektedir. Bu sonuçlardan kullanıcıların ağırlıklı olarak antre ve mutfakları arasındaki boşluğa seperatör yaptırmama eğiliminde oldukları, yaptıranların ve yaptırmak isteyenlerin ise yemek kokularını önlemek gerekçesini öne çıkardığı görülmektedir. Buna göre, salon ve mutfak arasındaki boşluğa gerektiğinde açılıp kapanabilen bir bölücü seperatör yaptırılması düşünülebilir.

Araştırılan 3+1 ve 4+1 konut kullanıcılarının açık yaşama mekânlarına yönelik algısal değerlendirmeleri arasında aydınlık / karanlık sıfat çifti dışındaki diğer tüm sıfat çiftleri için $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan önemli bir farklılık tespit edilememiştir. Aydınlık / karanlık sıfat çifti için 3+1 ve 4+1 konutların açık yaşama mekânları arasındaki algısal değerlendirme farklılığının, 3+1 konutların yaşama mekânlarının doğrudan dışarıya açılan penceresinin olmaması nedeniyle daha karanlık olarak algılanmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca, algısal değerlendirme sonuçları arasında $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamış olsa da 4+1 konutların, 3+1 konutlara oranla daha ferah, çekici, seyrek ve sıcak olarak algılandıkları görülmektedir. Buna göre 3+1 konutların yerleşim planında da görüleceği üzere pencerelerin gömme balkon içinde yer alması yerine doğrudan dışarıya açılacak şekilde tasarlanmasında yarar görülmektedir.

Özetle, günümüzde konut kullanıcısının sosyal yapısındaki değişim, sosyal statülerini görünür kılma arzusu, mahremiyet gereksinmesi, estetik beğenileri, istek ve gereksinimleri yaşanan mekânları kullanım süreci içinde değiştirmeye zorlamaktadır. Bugün, konuttaki gündelik yaşam dinamikleri farklılaşmakta, konut kullanıcısının değer ve davranışlarını temsil eden bir ortam yaşanmaktadır. Kullanıcı, kendisini tasarımcının yerine koyarak yaşadığı konutta statüsünü görselleştirecek uygulamalar gerçekleştirebilmektedir. Bu uygulamalar, kullanıcının kişisel istek ve amaçlarıyla uyum içinde olan bir konut üretim biçimini ortaya koymaktadır.

Bu durumda, tasarımcıların günümüzde artan konut ihtiyacına cevap verebilmek için yapılan konutlarda açık yaşama mekânlarındaki fonksiyonları, sosyo-kültürel değişimleri ve estetik gereksinimleri düşünerek esnek ve değiştirilebilir seperatör tasarımları geliştirmesi önem arz etmektedir. Açıkyaşama mekânlarında kullanıcıların yaşam biçimi, algılama farklılıkları ve sosyal statüsüne uygun değişim ve gelişmelerine cevap verebilecek nitelikte tasarım önerileri üzerinde çalışılması, farklı iç mekân organizasyonlarına ve çeşitli kullanım sorunlarının da beraberinde çözülmesine imkân sağlayacaktır. Bu alternatif çözümler, tüketim toplumu yansımalarına paralel olarak konutun sosyo-kültürel açıdan yaşam biçimine uygun hale getirilmesini sağlayacak, uyaran ve algılayıcı arasındaki bağın kurulmasında farklı beklentilere cevap verebilecektir.

Kullanıcıya seçim hakkı tanıyabilecek esnek ve değiştirilebilir kavramlarının önem kazandığı çözümlerin mekânı değiştirmeye uygun, farklı davranış eğilimleri ve algılamalara cevap verebilecek nitelikte olması açık yaşama mekânlarındaki yaşam standardını yükseltmede etkin rol oynayacaktır.

KAYNAKLAR

- Aksu, A. (1987). *1950 – 1975 Dönemi Sosyal Yapı Değişiminin Konut Tasarımına Etkisi Ankara-Kavaklıdere Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aras, L. (2014). Bir Mimarlık Bilinmeyen: Postmodern Gündelik Yaşamda 'Konut' Tükendi mi?. *Megaron*, 9(2), 103-112.
- Arcan, E.F. ve Evci, F. (1992). *Mimari Tasarıma Yaklaşım*. İstanbul: 2K Yayınları.
- Arslan, P. (2000). *Konutta Oturma ve Yaşama Hacimlerinin İç Mekân Biçimlenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aslan, S. (2000). *Günümüz Konut Tasarımı İçin: Kullanıcı – Tasarımcı Etkileşiminde Kültür Etkeninin İzmit Örneğinde İrdelenmesi ve Bir Yöntem Önerisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Ayata, S. Ve Ayata, A. G. (1996). *Konut, Komşuluk ve Kent Kültürü*. Ankara: T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı Konut Araştırmaları Dizisi, No: 10.
- Aydın, M. (2015). *Üst Sosyo Ekonomik Düzeye Sahip Apartman Konutların Açık Tip Yaşama Mekânlarının Kullanım Sürecinde Değerlendirmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bektaş C. (1991). *Babadağ Evleri*. İstanbul: Yem Yayınları.
- Bilgin, N. (1986). *Çeşitli Sosyo-Kültürel Gruplarda Eşya Sistemleri ve İnsan Eşya İlişkileri*. (Doçentlik Tezi). Teknografik Matbaası, İzmir.
- Brooks, H. A. (1979). Frank Lloyd Wright & Destruction of the Box. *Society of Architectural Historians*, 38(1), 7-14.
- Çerçi, E. (2010). *Kent Gelişimine Konut Arayüzünden Bakış ve İstanbul'daki Rezidans Konut Tipi Örneğinde Gelecek İçin Tasarım Öngörülerinin Üretilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Dülgeroğlu, Y. (1995). *Konut Mekânı Kavramının Tipolojik Temelleri*. İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi.
- Eriç, M., Ersoy, H. ve Yener, E. (1986). *Günümüz Konutunda Rasyonel Donatım*. İstanbul: Teknografik Matbaası.
- Ertürk, S. (1984). *Mimari Mekânın Algılanması Üzerine Deneysel Bir Çalışma*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Eyüce, A. (2011). Modernlik ve Türkiye'de Modern Mimarlık. *Mimarlık*, (361), Eylül-Ekim.

- Hidayetoğlu, M.L. (2006). *Apartman Konutlarının Salon Mekânlarında Eğrisel Formun Kullanıcı Memnuniyetine Etkisi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Hoogstad, J. (1990). *Space-Time-Motion*. Gravenhage, Netherlands: Nitgevenj's.
- Işık, Z. (1992). *Geleneksel ve Günümüz Konutlarının İç Mekân Analizi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Işık, Z., Yıldırım, K. (2002). *Dekorasyonda İnce Yapı: Temel Ders Kitabı*. Ankara: Zirve Ofset Basın Yayın Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
- İmamoğlu, V. (1975). *Spaciousness of Interiors*. (Ph.D. Thesis). University of Strathclyde, Glasgow.
- İmamoğlu, O. ve Seren, Ö. (1996). *İnsan Evi ve Çevresi, Ankara'da Bir Toplu Konut Araştırması*. Ankara: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı.
- Jeodicke, J. (1985). *Space and Form in Architecture*. Stuttgart: Karl Kramer Verlag.
- Kuşhan, Ö. (2001). *1980 Sonrası İstanbul'da Üst Gelir Grupları İçin Tasarlanmış Dışa Kapalı Konut Siteleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Küçük, B. Ve Hidayetoğlu, L. (2011). Türk Yaşam Kültüründeki Değişimin Osmanlı Dönemi Sivil Mimarlık Eserleri Üzerindeki Etkileri. Geleneksel Denizli Evleri Örneği, *5th International Turkish Culture and Art Congress/Art Activity* (9-13 Mayıs 2011). Madrid.
- Massey A. (1996). *Interior Design of the 20th Century*. London: Thames and Hudson.
- Norberg-Schulz, C. (1971). *Existence, Space and Architecture*. London: Praeger Publishers.
- Özcan, Z. (1995). İç-Batı ve Güney-Batı Anadolu Geleneksel Mimarisinden Örneklerle Tarihsel Süreçte Kültürün Mekânı Biçimlendirmedeki Rolü. *Kültür ve Mekân Kongre Kitabı*, Uluslararası VII. Yapı ve Yaşam Fuarı ve Kongresi (25-30 Nisan 1995) (s. 47-54). Bursa: TMMOB Mimarlar Odası Bursa Şubesi.
- Özkan Töre, E. Ve Kozaman Som, S. (2009). Sosyo-Mekânsal Ayrışmada Korunaklı Konut Yerleşmeleri: İstanbul Örneği. *Megaron*, 4(3), 121-130.
- Özturan, Ö. (2015). Teknolojik Gelişmelerin İç Mekân Biçimlenişine Etkisi. *İçmimarlık E-Dergisi* (Mayıs 24). <http://www.icmimarlikdergisi.com/2015/05/24/teknolojik-gelismelerin-ic-mekan-bicimlenisine-etkisi/> Erişim Tarihi: 05.08.2015.
- Rapoport, A. (1980). *Human Aspects of Urban Form: Towards a Man-Environment Approach to Urban Form and Design*. New York: Pergaman Press.
- Sadalla, E. ve Oxley, D. (1984). The Perception of Room Size: The Rectangularity Illusion. *Environment and Behaviour*, (16), 394-405.
- Soygeniş, S. (2006). *Mimarlık: Düşünmek Düşlemek*. İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi.

- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı (1999). *Türk Ailesinin Yaşadığı Mekânlara / Konutlara İlişkin Eğilimler*. (Yayın No: 114.Cilt 1). Ankara: Başkanlık Basımevi.
- Tanyeli, U. (2004). *İstanbul 1900–2000 Konutu ve Modernleşmeyi Metropolden Okumak*. İstanbul: Akın Nalça Kitapları.
- Yıldırım, K. (1999). *Konut Mutfaklarının Mekan ve Donatı Organizasyonunda Ergonomik Yaklaşım*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, K. ve Başkaya, A. (2006). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeye Sahip Kullanıcıların Konut Ana Yaşama Mekânını Değerlendirmesi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 21(2), 285-291.
- Yıldırım, K. Ve Akalin, A. (2009). Problems Related to the Dimensions of Curved Areas in the Main Living Rooms of Apartment Housing. *Journal of Architectural and Planning Research*, 26(1), 70-87.
- Yıldırım, K. (2014). *Batıkent Atlantis City Apartman Konutları Kişisel Fotoğraf Arşivi*. Ankara.

İnternet Kaynakları

- Atlantis City (2015) [www.atlantiscity.com.tr/jpg/31.html]Erişim Tarihi: 03.03.2015.
- Atlantis City (2015) [www.atlantiscity.com.tr/jpg/41.html]Erişim Tarihi: 03.03.2015.
- Ulaşım Türkiye (2015)
[<http://www.ulasimturkiye.com/viewtopic.php?t=1067&sid=7d72814934cfa1e787981addb8b48aaa#.VdXGb00VjIU>] Erişim Tarihi: 03.03.2015.

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.** Atlantis City apartman konutları genel görünümü (Ulaşım Türkiye, 2015)
- Şekil 2.** 3 + 1 konutların normal kat planı (Atlantis City, 2015)
- Şekil 3.** 4 + 1 konutların normal kat planı (Atlantis City, 2015)
- Şekil 4.** Antre ve salon arasındaki boşluğa yaptırılan seperatör örnekleri (Yıldırım, 2014)
- Şekil 5.** Açık yaşama mekânlarının algısal değerlendirme sonuçları grafiği

Şekil 1. Atlantis City apartman konutları genel görünümü (Ulaşım Türkiye, 2015)

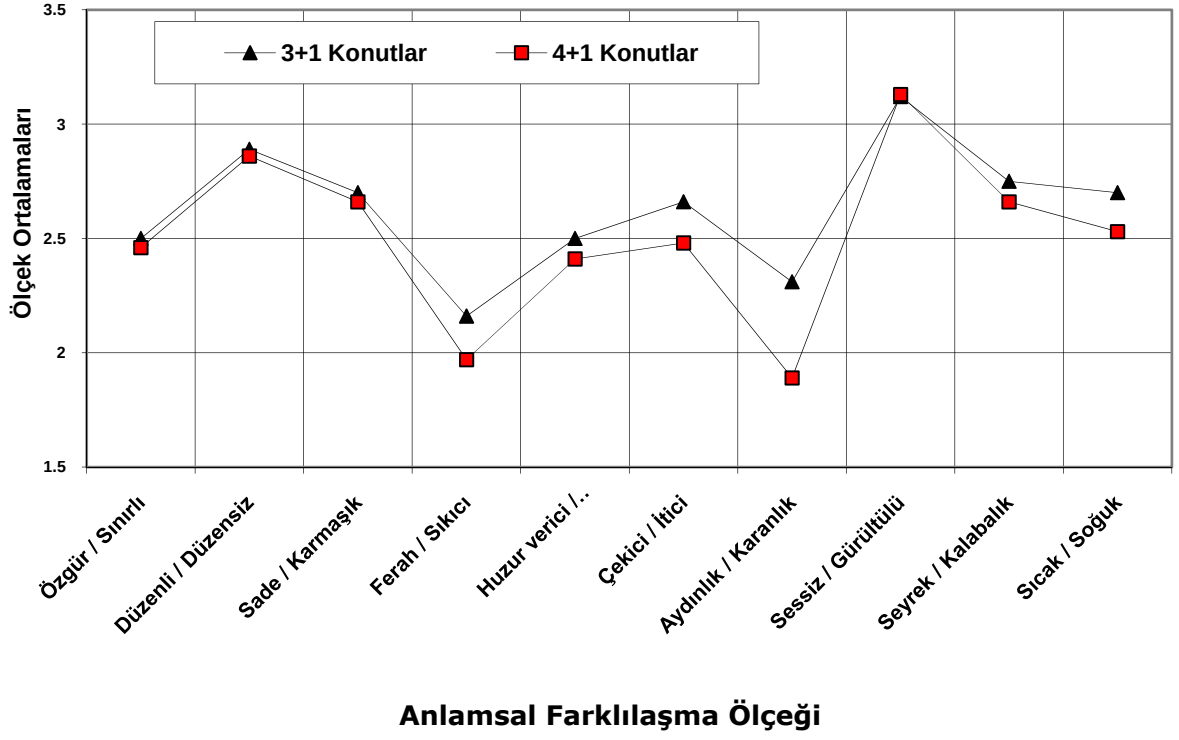
Şekil 2. 3 + 1 konutların normal kat planı (Atlantis City, 2015)

Şekil 3. 4 + 1 konutların normal kat planı (Atlantis City, 2015)

Şekil 4. Antre ve salon arasındaki boşluğa yaptırılan seperatör örnekleri (Yıldırım, 2014)

Not: Değişken ortalamaları 1' den 5' e kadar sıralanmıştır. Yüksek değer daha negatif cevapları göstermektedir.

Şekil 5. Açık yaşama mekânlarının algısal değerlendirme sonuçları grafiği

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Kullanıcılara ait genel bilgiler

Tablo 2. Açık mekânların kullanımının değerlendirilmesi

Tablo 3. Açık mekânların mobilyaların yerleşimine etkileri

Tablo 4. Antre ve salon arasındaki boşluğa seperatör yaptırılma durumu

Tablo 5. Antre ve mutfak arasındaki boşluğa seperatör yaptırılma durumu

Tablo 6. Açık yaşama mekânlarının algısal kalitesinin değerlendirme sonuçları

Tablo 1. Kullanıcılara ait genel bilgiler

Kullanıcı Özellikleri		3+1 Konutlar		4+1 Konutlar		Toplam	
		F	%	F	%	F	%
Cinsiyet	Kadın	21	19,8	54	50,9	75	70,8
	Erkek	3	2,8	28	26,4	31	29,2
Yaş	18-35 yaş arası	6	5,7	27	25,5	33	31,1
	36-45 yaş arası	13	12,3	26	24,5	39	36,8
	46 ve üzeri	5	4,7	29	27,4	34	32,1
Eğitim Düzeyi	Lise	2	1,9	17	16	19	17,9
	Yüksek okul	7	6,6	16	15,1	23	21,7
	Fakülte	15	14,2	49	46,2	64	60,4
Kişi Sayısı	1-2 Kişi	5	4,9	15	14,6	20	19,4
	3 Kişi	17	16,5	18	17,5	35	34
	4 Kişi	1	1	34	33	35	34
	5 Kişi ve üzeri	1	1	12	11,7	13	12,6

F: Frekans sayısı %: Yüzdelik değer

Tablo 2. Açık mekânların kullanımının değerlendirilmesi

Açık Mekânların Kullanışlılığı	3+1 Konutlar		4+1 Konutlar		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Çok kullanışlı	4	3,8	10	9,4	14	13,2
Kullanışlı	5	4,7	21	19,8	26	24,5
Normal	6	5,7	21	19,8	27	25,5
Kullanışsız	6	5,7	22	20,8	28	26,4
Çok kullanışsız	3	2,8	8	7,5	11	10,4
Toplam	24	22,6	82	77,4	106	100

F: Frekans sayısı %: Yüzdelik değer

Tablo 3. Açık mekânların mobilyaların yerleşimine etkileri

Açık Mekânlarda Mobilyaların Yerleşimi	3+1 Konutlar		4+1 Konutlar		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Çok etkiliyor	1	0,9	1	0,9	2	1,9
Etkiliyor	2	1,9	17	16	19	17,9
Normal	5	4,7	14	13,2	19	17,9
Etkilemiyor	11	10,4	32	30,2	43	40,6
Hiç etkilemiyor	5	4,7	18	17	23	21,7
Toplam	24	22,6	82	77,4	106	100

F: Frekans sayısı %: Yüzdelik değer

Tablo 4. Antre ve salon arasındaki boşluğa seperatör yaptırılma durumu

Antre ve Salon Arası Seperatör	3+1 Konutlar		4+1 Konutlar		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Seperatör Var	10	9,4	48	45,3	58	54,7
Seperatör Yok	14	13,2	34	32,1	48	45,3
Toplam	24	22,6	82	77,4	106	100

F: Frekans sayısı %: Yüzdelik değer

Tablo 5. Antre ve mutfak arasındaki boşluğa seperatör yaptırılma durumu

Antre ve Mutfak Arası Seperatör	3+1 Konutlar		4+1 Konutlar		Toplam	
	F	%	F	%	F	%
Seperatör Var	-	-	8	7,5	8	7,5
Seperatör Yok	24	22,6	74	69,8	98	92,5
Toplam	24	22,6	82	77,4	106	100

F: Frekans sayısı %: Yüzdelik değer

Tablo 6. Açık yaşama mekânlarının algısal kalitesinin değerlendirme sonuçları

Açık Yaşama Mekânlarının Algısal Kalitesi	3+1 Konutlar		4+1 Konutlar		ANOVA Sonuçları		
	M	S	M	S	F	df	P
Özgür / Sınırlı	2,5	0,81	2,46	1,1	0,014	1	0,907
Düzenli / Düzensiz	2,89	0,65	2,86	0,82	0,015	1	0,902
Sade / Karmaşık	2,7	0,68	2,66	0,74	0,049	1	0,825
Ferah / Sıkıcı	2,16	0,78	1,97	0,84	0,785	1	0,378
Huzur verici / Huzursuz edici	2,5	1,15	2,41	0,97	0,086	1	0,771
Çekici / İtici	2,66	2,48	2,48	0,98	0,488	1	0,487
Aydınlık / Karanlık	2,31	0,74	1,89	0,79	4,445	1	0,038*
Sessiz – Sakin / Gürültülü	3,12	0,61	3,13	1,05	0,002	1	0,967
Seyrek / Kalabalık - Sıkışık	2,75	0,44	2,66	0,65	0,232	1	0,632
Sıcak / Soğuk	2,7	0,68	2,53	0,93	0,494	1	0,484

Not: M: Ortalama Değer, S: Standart Sapma, F: F Değeri, df: Serbestlik Derecesi, P: Önemlilik Derecesi

Değişken ortalamaları 1' den 5'e kadar sıralanmıştır. Yüksek değer daha negatif cevapları göstermektedir.

**: $P < 0,05$ düzeyinde önemli.*